

การติดตามการให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรของผู้ผ่านการอบรม หลักสูตรกรมอนามัย (หลักสูตรการให้บริการใส่ห่วงอนามัยและฝังยา คุมกำเนิด และหลักสูตรการให้บริการฝังยาคุมกำเนิด) ปี 2556 - 2563

กรมอนามัยได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 ถึงปัจจุบัน โดยดำเนินการพัฒนาศักยภาพพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านวางแผนครอบครัวและคุมกำเนิดในโรงพยาบาลทุกระดับ ทั้งโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลที่มีศักยภาพ และมีความพร้อม ด้วยหลักสูตรการให้บริการใส่ห่วงอนามัยและฝังยาคุมกำเนิดระหว่างปี 2556 – 2559 ระยะเวลาการอบรม 10 วัน มีผู้ผ่านการอบรมทั้งสิ้น 307 คน ต่อมา มีการปรับหลักสูตรการจัดอบรมให้สอดคล้องบริบทการให้บริการในประเทศไทย เนื่องจากบริการใส่ห่วงอนามัยไม่เป็นที่นิยมในหญิงไทย โดยเฉพาะในวัยรุ่น แต่ความนิยมฝังยาคุมกำเนิดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงปรับเป็นหลักสูตรอบรมการให้บริการฝังยาคุมกำเนิด ระยะเวลาอบรม 5 วัน สำหรับส่วนกลางดำเนินการจัดอบรมเอง และระยะเวลาอบรม 3 วัน สำหรับพื้นที่จัดอบรม มีผู้ผ่านการอบรมทั้งสิ้น 643 คน

ผลการติดตามการให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรของผู้ผ่านการอบรม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 430 คน หรือร้อยละ 45.3 ของผู้ผ่านการอบรมทุกหลักสูตรของกรมอนามัย ในปี 2563 มีผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการให้บริการใส่ห่วงอนามัยและฝังยาคุมกำเนิด ให้บริการใส่และถอดห่วงอนามัย ร้อยละ 18.2 และ 23.1 ตามลำดับ ให้บริการฝังและถอดยาฝังคุมกำเนิด ร้อยละ 31.6 และ 26.1 ตามลำดับ ส่วนผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการให้บริการฝังยาคุมกำเนิด ให้บริการฝังและถอดยาฝังคุมกำเนิด ร้อยละ 37.8 และ 26.3 ตามลำดับ จะเห็นว่าการให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรหลังอบรมของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการให้บริการใส่ห่วงอนามัยและฝังยาคุมกำเนิดจะต่ำกว่าหลักสูตรการให้บริการฝังยาคุมกำเนิด เนื่องจากจบการอบรมเป็นระยะเวลานานแล้ว และไม่ได้ให้บริการในปัจจุบันด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้ 1) ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการให้บริการใส่ห่วงอนามัยและฝังยาคุมกำเนิด: ไม่ได้ให้บริการใส่ห่วงอนามัยหลังจบการอบรม เนื่องจากไม่มีการจัดซื้อเวชภัณฑ์คุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรของหน่วยบริการ ร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ ไม่มีผู้มาขอรับบริการ ร้อยละ 26.7 ไม่ได้ให้บริการฝังยาคุมกำเนิดหลังจบการอบรม เนื่องจากเปลี่ยนงาน/ย้ายสถานที่ปฏิบัติงานใหม่/ไม่ใช่หน่วยบริการประชาชน ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ ไม่มีการจัดซื้อเวชภัณฑ์คุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรของหน่วยบริการ ร้อยละ 27.3 และ 2) ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการให้บริการฝังยาคุมกำเนิด: ไม่ได้ให้บริการฝังยาคุมกำเนิดหลังการอบรม เนื่องจากไม่มีการจัดซื้อเวชภัณฑ์คุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรของหน่วยบริการ ร้อยละ 45.9 รองลงมาคือ เปลี่ยนงาน/ย้ายสถานที่ปฏิบัติงานใหม่/ไม่ใช่หน่วยบริการประชาชน ร้อยละ 23.0 ทั้งนี้ ผู้ผ่านการอบรมทุกหลักสูตรของกรมอนามัยมีความมั่นใจในการให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรทุกวิธี ระดับมั่นใจมาก ส่วนสาเหตุที่ผู้รับบริการขอถอดห่วงอนามัยจากผู้ผ่านการอบรม ได้แก่ มีอาการปวดเกร็งบริเวณท้องน้อย ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ มีเลือดออกทางช่องคลอดกระปริดกระปรอย ร้อยละ 38.2 สาเหตุที่ผู้รับบริการขอถอดยาฝังคุมกำเนิดจากผู้ผ่านการอบรม ได้แก่ มีเลือดออกทางช่องคลอดกระปริดกระปรอย ร้อยละ 75.1 รองลงมาคือ มีเลือดออกทางช่องคลอดมาก ร้อยละ 48.6

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ควรผลักดันให้หน่วยบริการมีการจัดซื้อเวชภัณฑ์คุมกำเนิดแบบกึ่งถาวร โดยเฉพาะยาฝังคุมกำเนิดสำหรับให้บริการแก่วัยรุ่นและประชาชนวัยเจริญพันธุ์ เพื่อให้มีหน่วยบริการที่สามารถจัดบริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรได้ครอบคลุมทั่วประเทศ และ 2) สนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิชาการหรือหน่วยบริการระดับพื้นที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรได้เอง เพื่อขยายจำนวนผู้ให้บริการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้รับบริการ

*****